

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง ในจังหวัดปทุมธานี

ผุสดี ชูชีพ	ปร.ด. (จิตวิทยาสังคม)
วลัยนารี พรหมลา*	ปร.ด. (การบริหารการพยาบาล)
สาวิตรี แยมศรีบัว*	พย.ม. (การพยาบาลจิตเวช)

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนาคั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2-4 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย (1) แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล (2) แบบสอบถามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (3) แบบสอบถามด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และ (4) แบบสอบถามอัตลักษณ์ของนักศึกษา ตรวจสอบความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่าแบบสอบถามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบสอบถามด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และแบบสอบถามอัตลักษณ์ของนักศึกษา มีค่าเท่ากับ .88, .86, .84 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติสัมพันธ์ของสเปียร์แมน

ผลการวิจัย พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean 4.07, SD 0.47) ระดับชั้นปี ปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .19$ และ $r = .47$, และ $r = .68$ ตามลำดับ) ดังนั้น ผู้บริหารการศึกษาควรให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมอัตลักษณ์ของนักศึกษา โดยจัดบรรยากาศทั้งด้านผู้สอน ผู้เรียน และกิจกรรมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาบัณฑิตพยาบาลให้มีอัตลักษณ์ที่ดีต่อไป

คำสำคัญ: อัตลักษณ์, การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา, การจัดกิจกรรมการเรียนรู้, นักศึกษาพยาบาล

* อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

E-mail: walainaree@ptu.ac.th

Factors related to the identity of nursing students: a private university in Pathum Thani province

Pusadee Chucheeep *	Ph.D (Social Psychology)
Walainaree Pommala *	Ph.D. (Nursing management)
Savitri Yamsribua*	M.N.S. (Psychiatric Nursing)

Abstract

This descriptive research aimed to study the identity of nursing students and factors related to the identity of the nursing students at a private university in Pathumthani Province. The sample consisted of 120 nursing students, studied in 2nd - 4th year, academic year 2023. The research instrument consisted of (1) personal information record form, (2) questionnaire on organizing learning activities, (3) questionnaire on interaction between teachers and students, and (4) questionnaire on student identity. The reliability of those three questionnaires was tested using Cronbach's alpha coefficient, yielding a number of .88,.86,.84, respectively. Data were analyzed using descriptive statistics and Spearman's correlation coefficient.

The results showed that the average nursing identity of the nursing students was at a high level (Mean 4.07, (SD 0.47). Year of studied, interaction between teachers and students, and organizing learning activities had a positive relationship with the nursing student's identity, yielding statistically significant at the .05 level (r .190, r .470, and r .680, respectively). Therefore, educational administrators should recognize the important of promoting student identity via providing an atmosphere for both teachers and students, including learning activities that simplify the good identity development of the nursing graduates.

Key words: identity, interaction between teachers and students, organizing learning activities, nursing students

* Instructor, Faculty of Nursing, Pathumthani University
E-mail: walainaree@ptu.ac.th

บทนำ

อัตลักษณ์มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นสิ่งที่แสดงถึงลักษณะเฉพาะของบุคคลที่เกิดขึ้นภายในอันเกิดจากการที่บุคคลรู้จักตนเองและยอมรับตนเอง รวมถึงเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองตามที่สังคมและวัฒนธรรมกำหนด¹ โดยเฉพาะวิชาชีพพยาบาล เป็นอาชีพที่มีเกียรติในสังคม เพราะเป็นอาชีพที่กระทำต่อชีวิตมนุษย์ทั้งยามสุขและยามทุกข์ บนพื้นฐานการบริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ พยาบาลจึงต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสมทั้งด้านบุคลิกภาพและด้านปฏิบัติการพยาบาล ด้วยการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่ตอบสนองความต้องการทางสังคม² ดังนั้นการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงสำคัญ เนื่องจากเป็นการศึกษาที่เตรียมบุคคลเข้าสู่อาชีพบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา และเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

เมื่อเข้าสู่การศึกษาในระดับอุดมศึกษา ผู้เรียนจะต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมและการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพและพฤติกรรมค่อนข้างมาก เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับการเรียนในระดับอุดมศึกษา จึงอยู่ในช่วงเวลาแห่งการแสวงหาอัตลักษณ์ (Identity) ของผู้เรียน ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของสถานศึกษาพยาบาล ในการปลูกฝังอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ของพยาบาล ตั้งแต่เป็นนักศึกษาพยาบาล³ ที่จะสะท้อนภาพลักษณ์ที่โดดเด่น ทำให้เป็นที่รู้จัก และได้รับความไว้วางใจจากผู้ให้บริการ อันจะส่งผลดีต่อวิชาชีพและองค์กร และอัตลักษณ์ทางวิชาชีพ (Professional Identity) มีผลต่อการประกอบอาชีพในอนาคตอีกด้วย⁴

คณะพยาบาลศาสตร์ เป็นหน่วยงานภายใต้มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี มีการกำหนดอัตลักษณ์ให้สอดคล้องกับปรัชญาของมหาวิทยาลัยที่กล่าวว่า วิชาความรู้คุณธรรม และนำปฏิบัติได้ คณะพยาบาลศาสตร์จึงนำมากำหนดเป็นอัตลักษณ์ของนักศึกษา ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ความอ่อนน้อม มีจิตอาสา และมีภาวะผู้นำ⁵ โดยความอ่อนน้อม เป็นพฤติกรรมความสงบเสงี่ยม สุขภาพเรียบร้อย ยอมรับและเรียนรู้ในสิ่งที่ผิดพลาดของตน รับฟังในเสียงส่วนใหญ่ เคารพและให้เกียรติผู้อื่น การมีจิตอาสา เป็นจิตแห่งการให้ความdingamแก่เพื่อนมนุษย์โดยเต็มใจสมัครใจ พร้อมจะเสียสละเวลาเพื่อสาธารณประโยชน์ ในการทำกิจกรรม หรือสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน และมีภาวะผู้นำ คือ สามารถสร้างอิทธิพลต่อผู้อื่นให้มีความเชื่อถ้อยยอมรับร่วมมือ หรือยอมรับในตัวเองได้ มีความรู้ความสามารถ ความคิดริเริ่ม การตัดสินใจ เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายของกลุ่ม⁶ การพัฒนาให้นักศึกษามีอัตลักษณ์ตามที่กำหนดจึงเป็นความท้าทายของคณะผู้สอน อย่างไรก็ตามการเกิดอัตลักษณ์ดังกล่าว มีปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องหลายปัจจัย ซึ่งปัจจัยเหล่านั้น จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอัตลักษณ์ได้

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า มีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่ออัตลักษณ์ของนักศึกษา ซึ่งผลที่ได้มีความเหมือนและความต่าง เช่น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษา และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้⁷⁻⁸ ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การออกแบบกระบวนการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่คาดหวัง โดยนำเอาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ สอน กิจกรรม เทคนิคการสอนและ สื่อเทคโนโลยี

ต่าง ๆ มาเป็นส่วนประกอบ เพื่อให้เกิดกระบวนการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และมีความสัมพันธ์ต่ออัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล⁹ นอกจากนี้ การศึกษาของ วรณวิภา และคณะ¹⁰ พบว่า ชั้นปีมีความสัมพันธ์ต่ออัตลักษณ์ของนักศึกษาด้วยเช่นกัน

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว จะเห็นได้ว่าปัจจัยด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และชั้นปีมีความสัมพันธ์ต่ออัตลักษณ์ของนักศึกษา จากเดิม คณะพยาบาลศาสตร์มีคู่มือแนวทางการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์บัณฑิตอยู่แล้ว แต่เนื่องจากยังไม่เคยมีการศึกษาเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของนักศึกษา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งนี้มาก่อน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาคู่มือแนวทางการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์บัณฑิต อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาคุณภาพอย่าง

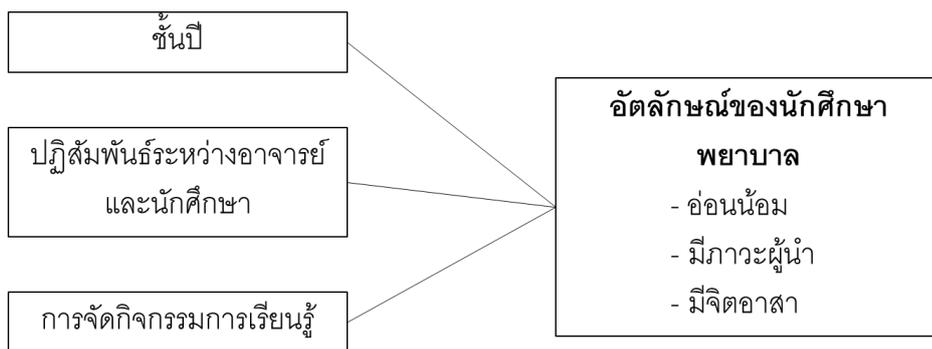
ต่อเนื่องในการผลิตบัณฑิต อีกทั้งยังสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้สำหรับวางแผนหรือการจัดรูปแบบการพัฒนาให้นักศึกษาให้เป็นไปตามอัตลักษณ์และเตรียมตัวเป็นบัณฑิตได้อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษา

1. อัตลักษณ์ของ นักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี
2. ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับชั้นปี ปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับอัตลักษณ์ของนักศึกษา พยาบาล มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่ออัตลักษณ์ของนักศึกษา ได้แก่ ชั้นปี¹⁰ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษา⁷⁻⁸ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้⁷⁻⁹ สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยพรรณนา (Descriptive research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ

อัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัย เอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี ชั้นปีที่ 2-4 ปี การศึกษา 2566 จำนวน 315 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี คำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G* power 3.1.9.2 กำหนดการทดสอบสมมติฐานแบบสองทาง (two-tailed test) กำหนดขนาดอิทธิพล .25 ค่าความคลาดเคลื่อน .05 และอำนาจทดสอบ .80 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Proportional stratified random sampling) ตามสัดส่วนขนาดของ นักศึกษาพยาบาลแต่ละชั้นปี ได้นักศึกษาชั้นปีที่ 2 และ 3 จำนวน 39 คน และปีที่ 4 จำนวน 42 คน กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกตัวอย่าง (inclusion criteria) คือ เป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2-4 ปีการศึกษา 2566 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัย กำหนดเกณฑ์การคัดออกของตัวอย่าง (exclusion criteria) คือ นักศึกษาพยาบาลที่ไม่ยินดีให้ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ และชั้นปีที่กำลังศึกษา

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามด้านอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย 3 ด้าน 1) ความอ่อนน้อม มีจำนวน 9 ข้อ 2) มีจิตอาสา จำนวน 9 ข้อ และ 3) มีภาวะผู้นำ จำนวน 9 ข้อ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของณัฐรดี ชมภูวิเศษ¹¹ ลักษณะเป็น

มาตรฐานประมาณค่า มาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตั้งแต่สำคัญมากที่สุด จนถึง สำคัญน้อยที่สุด เกณฑ์การแปลค่าระดับคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามที่มีลักษณะคำถามให้ตอบเลือกได้ 5 ระดับ ตั้งแต่สำคัญมากที่สุด (5) จนถึง สำคัญน้อยที่สุด (1) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลค่าระดับคะแนนเฉลี่ยด้านอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล ออกเป็น 5 ระดับ¹² คือ (1) ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง มีอัตลักษณ์เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (2) ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง มีอัตลักษณ์เหมาะสมอยู่ในระดับมาก (3) ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง มีอัตลักษณ์เหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง (4) ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง มีอัตลักษณ์เหมาะสมอยู่ในระดับน้อย และ (5) ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง มีอัตลักษณ์เหมาะสมอยู่ในระดับน้อยมาก

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามด้านปฏิสัมพันธ์

ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของทัศนากิติ¹³ จำนวนทั้งหมด 9 ข้อ ลักษณะเป็นมาตรฐานประมาณค่า มาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตั้งแต่สำคัญมากที่สุด จนถึง สำคัญน้อยที่สุด เกณฑ์การแปลค่าระดับคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามที่มีลักษณะคำถามให้ตอบเลือกได้ 5 ระดับ ตั้งแต่สำคัญมากที่สุด (5) จนถึง สำคัญน้อยที่สุด (1) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลค่าระดับคะแนนเฉลี่ยด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา เป็น 5 ระดับ¹² คือ (1) ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาอยู่ในระดับดีที่มากที่สุด (2) ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาอยู่ในระดับดี (3) ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึงมี

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง (4) ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาอยู่ในระดับน้อย และ (5) ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาอยู่ในระดับน้อยมาก

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของสภาพ พุทธิภูมิ⁹ จำนวน 9 ข้อ ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า มาตราวัดประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตั้งแต่สำคัญมากที่สุด จนถึง สำคัญน้อยที่สุด เกณฑ์การแปลค่าระดับคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามที่มีลักษณะคำถามให้ตอบเลือกได้ 5 ระดับ ตั้งแต่สำคัญมากที่สุด (5) จนถึง สำคัญน้อยที่สุด (1) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลค่าระดับคะแนนเฉลี่ยด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็น 5 ระดับ¹² คือ (1) ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับดีที่สุดใน (2) ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับดี (3) ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับปานกลาง (4) ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับน้อย และ (5) ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับน้อยมาก

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบประเมินมาหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบสอบถามด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และแบบสอบถามอัตลักษณ์ของนักศึกษา โดยนำไปทดลองกับนักศึกษา

พยาบาลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 ราย ตรวจสอบความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .88, .86, .84 ตามลำดับ

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้นำเสนอโครงร่างงานวิจัยพร้อมเครื่องมือวิจัยเสนอต่อคณะกรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี เลขที่ 013/2566 ลงวันที่ 11/10/2566 เมื่อได้รับการพิจารณาตรวจสอบแล้ว จึงดำเนินการขออนุญาตเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความเคารพในความเป็นบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ประโยชน์ และข้อมูลต่างๆที่ได้ในการวิจัย และนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น เมื่อกลุ่มตัวอย่างเห็นยินยอมในใบพิทักษ์สิทธิ เก็บไว้เป็นหลักฐาน และทำลายทันทีเมื่อสิ้นสุดการดำเนินการวิจัย

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยทำหน้าที่ขอขออนุญาตจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล และเชิญชวนเข้าร่วมในการวิจัย และให้กลุ่มตัวอย่างเห็นยินยอมเข้าร่วมการวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถาม ใช้เวลาประมาณ 20-30 นาที และคำตอบใดไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอให้กลุ่มตัวอย่างตอบเพิ่มเติมจนครบสมบูรณ์ ถูกต้อง ก่อนนำไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไป และอัตลักษณ์ของนักศึกษาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percent)

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ชั้นปี กับ
 อัตลักษณ์ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมน
 (Spearman's Rho) และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์
 ระหว่างปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา
 กิจกรรมการเรียนรู้กับอัตลักษณ์ของนักศึกษา
 พยาบาลโดยใช้การทดสอบด้วยค่าสัมประสิทธิ์
 สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's correlation
 coefficient)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่าง
 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 115 คน (ร้อยละ

95.83) ส่วนใหญ่กำลังศึกษาระดับชั้นปีที่ 4 จำนวน
 42 คน (ร้อยละ 35)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูล
 อัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล พบว่า อัตลักษณ์
 โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.07 (SD = 0.47)
 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า ด้านอ่อนน้อม
 ด้านมีจิตอาสา และ ด้านมีภาวะผู้นำ มีคะแนนเฉลี่ย
 อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 อัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี (n = 120)

อัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล	M	SD	แปลผล
ด้านอ่อนน้อม	4.09	0.49	มาก
1. ท่านสงบเสงี่ยม สุภาพเรียบร้อย	4.06	0.81	มาก
2. ท่านไม่สนใจในการยกย่องตนเอง	2.72	1.18	ปานกลาง
3. ท่านยอมรับในสิ่งที่ผิดพลาดจากการกระทำของตน	4.25	0.70	มากที่สุด
4. ท่านมีการให้คำปรึกษา ด้วยความสุภาพ เป็นมิตรกับผู้อื่น	4.22	0.70	มากที่สุด
5. ท่านเป็นผู้รับฟังที่ดี เปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็นอย่าง อิสระ	4.31	0.68	มากที่สุด
6. ท่านยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์	4.27	0.74	มากที่สุด
7. ท่านได้รับคำแนะนำด้านวิชาการ	4.29	0.71	มากที่สุด
8. ท่านได้รับคำแนะนำด้านการใช้ชีวิตแก่นักศึกษา	4.38	0.76	มากที่สุด
9. ท่านได้รับประโยชน์จากการอบรม	4.32	0.70	มากที่สุด
ด้านมีจิตอาสา	4.06	0.51	มาก
1. ท่านบริจาคเงิน หรือสิ่งของ เพื่อช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน	3.99	0.80	มาก
2. ท่านสามารถทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	4.06	0.76	มาก
3. ท่านใช้อุปกรณ์เกี่ยวกับการเรียนพยาบาลแล้วเก็บไว้ในสภาพเดิม	4.34	0.68	มากที่สุด
4. ท่านใช้เวลาว่างเข้าร่วมกิจกรรมที่ช่วยเหลือสังคมที่สถาบันและชุมชนจัดขึ้น	3.98	0.76	มาก
5. ท่านรักษาความสะอาดภายในห้องเรียนและอาคารเรียน	4.29	0.70	มากที่สุด
6. ท่านใช้ทรัพย์สิน ของส่วนรวมด้วยความระมัดระวัง	4.30	0.72	มากที่สุด
7. ท่านแบ่งการใช้อุปกรณ์เกี่ยวกับการเรียนพยาบาลให้คนอื่นใช้ร่วมด้วย	4.25	0.74	มากที่สุด
8. ท่านยึดอุปกรณ์การเรียนไว้เพียงผู้เดียว	3.13	1.50	ปานกลาง

อัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล	M	SD	แปลผล
9. ท่านเปลี่ยนให้คนอื่นใช้อุปกรณ์ต่อเมื่อตนเองใช้เสร็จ	4.15	0.82	มาก
ด้านภาวะผู้นำ	4.06	0.58	มาก
1. ท่านมีความมั่นใจในตนเองทั้งในเรื่องการพูดและการกระทำ	3.94	0.77	มาก
2. ท่านคำนึงถึงผลดีและผลเสีย ก่อนการตัดสินใจกระทำกรใด ๆ	4.20	0.67	มาก
3. ท่านแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ตามกฎระเบียบของสถาบัน	4.23	0.68	มากที่สุด
4. ท่านเป็นผู้ที่สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ในทุกสถานการณ์	3.94	0.80	มาก
5. ท่านเรียนรู้เพิ่มเติมในสิ่งที่ไม่ได้เรียนรู้มาก่อน	4.03	0.74	มาก
6. ท่านมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และทำสิ่งใหม่ ๆ	4.01	0.72	มาก
7. ท่านปรับตัวให้กับผู้อื่นได้ทุกสถานการณ์	4.18	0.69	มาก
8. ท่านสามารถโน้มน้าวให้ผู้อื่นปฏิบัติตามตนเองได้	3.93	0.80	มาก
9. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นทั้งในและนอกสถาบัน	4.09	0.74	มาก
ภาพรวม	4.07	0.47	มาก

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของชั้นปี ปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กับอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล พบว่า ทั้งสามด้านมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r_{sp} = .19$ และ $r = .48, .68$ ตามลำดับ) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างชั้นปี ปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กับอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล

ตัวแปร	อัตลักษณ์ของนักศึกษา	ระดับความสัมพันธ์
ชั้นปี	.19 ^a	ต่ำ
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา	.47 ^b	ปานกลาง
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	.68 ^b	ปานกลาง

* $p < .05$, a = สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์แมน, b = สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. อัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล พบว่า อัตลักษณ์โดยรวมของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัย

เอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.07 (SD = 0.47) และเมื่อวิเคราะห์ เป็นรายด้านพบว่า เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า ด้านอ่อนน้อม ด้านมีจิตอาสา และ ด้านมีภาวะผู้นำ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.09 (SD =

0.49), 4.06 (SD = 0.51) และ 4.06 (SD = 0.58) ตามลำดับ เนื่องจากคณะพยาบาลศาสตร์ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาอย่างชัดเจนและให้ทุกรายวิชามีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทั้ง 3 ด้าน⁵ รวมถึงคณะพยาบาลได้มีคู่มือแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์บัณฑิต แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาคูณภาพอย่างต่อเนื่องในการผลิตบัณฑิต และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อร่วมมือกันในการดำเนินการส่งเสริมอัตลักษณ์บัณฑิตให้บรรลุจุดมุ่งหมายของคณะพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับสุภาพรณ์ และคณะ¹⁴ ที่ระบุว่า การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม อัตลักษณ์การบริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ผู้บริหารต้องกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ และแผนงานส่งเสริมอัตลักษณ์บัณฑิตอย่างมีส่วนร่วมของบุคลากร รวมถึงพัฒนาคู่มือแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์บัณฑิตให้ชัดเจนก็จะทำให้สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายของวิทยาลัยได้

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถามพบว่า นักศึกษาพยาบาลมีอัตลักษณ์เกือบทุกข้ออยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ยกเว้นข้อคำถามอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ 1) “ท่านไม่สนใจในการยกย่องตนเอง” แสดงว่านักศึกษาพยาบาลมีความภาคภูมิใจในตนเองน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Plumwongrot and Pholphirul¹⁵ ที่พบว่า เด็กไทยมีความภาคภูมิใจในตนเองน้อย ทั้งนี้เนื่องจากหลายสาเหตุ เช่น ระบบการเรียนการสอนในโรงเรียนที่เน้นผลลัพธ์ (outcome) มากกว่าการเรียนรู้ด้านกระบวนการ (process) การเติบโตมาพร้อมกับสังคมออนไลน์ที่ทำให้เกิดการเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นที่ดีกว่า หรือการเลี้ยงดูของครอบครัวที่พ่อแม่ไม่มีความภาคภูมิใจใน

ตนเองเช่นกัน เป็นต้น และ 2) “ท่านยึดอุปกรณการศึกษาไว้เพียงผู้เดียว” ซึ่งก็คือ การแบ่งปันสิ่งของซึ่งกันและกัน การแบ่งปัน (sharing) เป็นคุณลักษณะของคนไทยที่ได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่วัยเด็กให้มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่หรือแบ่งปันให้กับผู้อื่น หรือบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคม จนเกิดเป็นลักษณะนิสัย และยังคงให้ความสำคัญเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

2. ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับชั้นปี ปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับอัตลักษณ์ของนักศึกษา พยาบาล มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี โดยจำแนกรายปัจจัย ดังนี้

2.1 ชั้นปีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตลักษณ์ของนักศึกษาในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r_{sp} = .19$) อาจเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ศึกษาชั้นปีที่ 4 ร้อยละ 35 ทำให้ได้รับการพัฒนาและปลูกฝังอัตลักษณ์มาทุกปี สอดคล้องกับการศึกษาของ วรณวิภา และคณะ¹⁰ ที่พบว่าชั้นปีมีความสัมพันธ์กับอัตลักษณ์ของนักศึกษา

2.2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .47$) เนื่องจากการที่อาจารย์และนักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันย่อมก่อให้เกิดความไว้วางใจ¹⁰ และเมื่อมีการมอบหมายงานให้ทำกิจกรรมในการเรียนการสอนย่อมส่งผลให้นักศึกษามีความตั้งใจและมุ่งมั่นในการทำกิจกรรม สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา^{7,8} สิ่งที่สำคัญที่ช่วยในการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษา คือ อาจารย์ผู้สอนจะต้องมีการสอดแทรกอัตลักษณ์ในรายวิชาอย่างต่อเนื่อง เช่น การอ่อนน้อม การเป็นผู้นำ การมีจิต

อาสา เป็นต้น โดยอาจยกตัวอย่างประสบการณ์ทางการพยาบาลรวมทั้งการใช้สื่อการสอนหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา

2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .68$) เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนของคณะพยาบาลศาสตร์มุ่งเน้นการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงรุก (active learning) ทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ และมีพฤติกรรมการแสดงออกผ่านกิจกรรมกลุ่ม เกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สถาพร⁹ ที่พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์ต่ออัตลักษณ์ของนักศึกษา

จากผลการศึกษาสามารถกล่าวได้ว่า การส่งเสริมนักศึกษาพยาบาลมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งนี้ให้มีอัตลักษณ์บัณฑิตที่เหมาะสมและมีคุณภาพ ควรมุ่งเน้นด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง โดยส่งเสริมให้มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาเพิ่มขึ้น เพื่อให้อาจารย์กับนักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อีกทั้งต้องส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบ

เชิงรุกให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้นักศึกษาได้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้มีความเป็นผู้นำ เช่น การมอบหมายการทำงานกลุ่ม เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาล เพื่อให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรมที่ผสมผสานระหว่างความรู้ที่ได้จากการเรียนในวิชาทฤษฎีกับการนำไปประยุกต์ใช้กับผู้ป่วยหรือประชาชน ซึ่งในส่วนี้จะเป็นการปลูกฝังให้นักศึกษามีจิตอาสาที่ดีในการให้บริการและช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารสถาบันการศึกษา ควรจัดกิจกรรมของหลักสูตรที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของบัณฑิต โดยเน้นในส่วนของกิจกรรมการเรียนรู้ให้มากขึ้น เนื่องจากเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลมากที่สุด เพื่อให้นักศึกษาพยาบาลมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น
2. พัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมอัตลักษณ์ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนและส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน
3. ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีความเกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของนักศึกษา รวมทั้งศึกษาผลของอัตลักษณ์ว่ามีเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของนักศึกษาอย่างไร

References

1. Sinaporn Withayavanitchai, Oraphin Choochom, Ujsara Prasertsin. A study on ego identity and professional identity of nursing. Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University. 2019;13(3):125-36. Thai

2. Kittiporn Nawsuwan, Sermsak Wisalaporn, Wittawat Didyasarin Sattayarak. Indicators development of nursing students's identity in nursing colleges, ministry of public health. Princess of Naradhiwas University Journal. 2015;7(3):59 -73. Thai
3. Black PB, Chitty KK. Professional nursing concepts & challenge. Missouri: Elsevier; 2011.
4. Lairio M, Puukari S, Kouvo A. Studying at university as part of student life and identity construction. Scandinavian Journal of Education Research. 2013;57(2):115-31.
5. Faculty of Nursing Pathum Thani University. 5-year strategic plan (2017 – 2022) 2017.Thai
6. Wichian Witthayaudom. Organizational theory. Bangkok: Thanathat Printing; 2011. Thai
7. Chumsai J. Study of identity of Srinakarin University students. Rawirot, Grade 4, 1. Bangkok: Srinakharinwirot University; 2011.Thai
8. Suphatchan Sriiam. Student identity development in higher education institutions. EAU Heritage Journal. 2011;186 -99. Thai
9. Sataporn Pruettiku. Factors affecting transformational leadership of the students of educational faculty in Burapha University. Journal of Education Burapha University. 2020;31(2):43-50.Thai
10. Wannawipha Thaweetangtrakul, Prasong Tanpichai, Santi Srisuantaeng. Factors affecting to the identities of students Majoring in agricultural and environmental education, Kasetsart University. Veridian E-Journa. 2015;7(3):754 –69. Thai
11. Nattharadee Chomphuwiset. Factors influencing the identity characteristics of students at the Institute of Physical Education. In the northeastern region. (Master's degree thesis). Maha Sarakham Rajabhat University, Faculty of Education, Curriculum Education Research and Evaluation Department; 2016. Thai
12. Best JW. Research in Education. New Jersey: Prentice Hall Inc; 2017.
13. Tasana Thongpakdee. The relationship between university experiences and students' personalities. Bachelor's degree, Srinakharinwirot University, Prasarnmit; 2008.Thai
14. Suphaphon Udomluck, Pimpimon Vongchaiya, Sirisuda Tachawisad, Somsri Sutjasakulrat. Development of an educational management model enhancing humanized health care identity among graduates of Boromarajonnani college of Nursing Phayoa. Journal of Nursing Division. 2017;44(1): 9 –23. Thai
15. Phaphon Plumwongrot & Piriya Pholphirul. Participating in religious activities and adolescents' self-esteem: empirical evidence from buddhist adolescents in Thailand. International Journal of Adolescence and Youth. 2021;26(1):185-200.